สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๘ วันที่ ๕ เดือน กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๘

เรื่อง ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑ บทนิยามคำว่า “จำหน่าย” เฉพาะในส่วนที่บัญญัติว่า “และให้หมายความรวมถึงมีไว้เพื่อจำหน่าย” ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง หรือไม่

๑. <u>ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป</u>

ศาลอุทธรณ์ส่งคำโต้แย้งของจำเลยที่ ๔ (นายธีรหรือช้าง คมประมูล) ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ยส. ๑๙๙๖๐/๒๕๖๖ คดีหมายเลขแดงที่ ๙๐๒๖/๒๕๖๗ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ สรุปได้ว่า พนักงานอัยการจังหวัดเชียงใหม่เป็นโจทก์ยื่นฟ้องนายธีรหรือช้าง คมประมูล เป็นจำเลยที่ ๔ ต่อศาลจังหวัดเชียงใหม่ว่า จำเลยที่ ๔ กับพวกรวมหกคน ร่วมกันมีเมทแอมเฟตามีน อันเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายโดยไม่ได้รับอนุญาตซึ่งมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์เกินยี่สิบกรัมขึ้นไป และสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ศาลจังหวัดเชียงใหม่พิพากษาว่า จำเลยที่ ๔ มีความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสาม (๒) และมาตรา ๖๖ วรรคสาม ฐานร่วมกันมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย และความผิดอื่นตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ลงโทษประหารชีวิตจำเลยที่ ๔ คำให้การของจำเลยที่ ๔ เป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษให้หนึ่งในสาม ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ ประกอบมาตรา ๕๒ (๑) คงจำคุกจำเลยที่ ๔ ตลอดชีวิต จำเลยที่ ๔ อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน จำเลยที่ ๔ ยื่นคำร้องขออนุญาตฎีกาพร้อมฎีกาคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ศาลฎีกามีคำสั่งไม่อนุญาตให้ฎีกาและยกคำร้อง ต่อมามีการตราพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ ยกเลิกพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ โดยให้ใช้บังคับประมวลกฎหมายยาเสพติดแทน จำเลยที่ ๔ ยื่นคำร้องขอให้ศาลจังหวัดเชียงใหม่กำหนดโทษใหม่โดยใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติดในส่วนที่เป็นคุณแก่จำเลยที่ ๔ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓ ศาลจังหวัดเชียงใหม่ยกคำร้อง จำเลยที่ ๔ อุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์แผนกคดียาเสพติด

ระหว่างการพิจารณาคดีของศาลอุทธรณ์ จำเลยที่ ๔ โต้แย้งว่า ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑ บทนิยามคำว่า “จำหน่าย” เฉพาะในส่วนที่บัญญัติว่า “และให้หมายความรวมถึงมีไว้เพื่อจำหน่าย” ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๙ เนื่องจากเดิมพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้ขณะจำเลยที่ ๔ กระทำความผิด บัญญัติความผิดฐานจำหน่ายยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ และความผิดฐานมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ เพื่อจำหน่าย เป็นคนละฐานความผิดแยกออกจากกัน แต่ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑ บัญญัติบทนิยามคำว่า “จำหน่าย” ให้หมายความรวมถึงมีไว้เพื่อจำหน่ายด้วย มีผลทำให้ผู้กระทำความผิดฐานมียาเสพติดให้โทษไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายตามกฎหมายเดิมที่ถูกยกเลิกไปแล้วต้องมีความผิดและรับโทษฐานจำหน่ายยาเสพติดให้โทษที่เป็นเหตุฉกรรจ์ตามประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑๔๕ วรรคสองและวรรคสาม อันเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นใหม่ภายหลังการกระทำความผิด บทนิยามดังกล่าวเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับย้อนหลังเพื่อลงโทษบุคคลซึ่งขัดต่อหลักนิติธรรม ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๙

๒. <u>ประเด็นเบื้องต้น</u>

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำโต้แย้งของจำเลยที่ ๔ ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า บทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทบัญญัติที่ศาลอุทธรณ์จะใช้บังคับแก่คดี เมื่อจำเลยที่ ๔ โต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่าบทบัญญัติดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้ กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง ส่วนที่โต้แย้งว่า ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑ บทนิยามคำว่า “จำหน่าย” เฉพาะในส่วนที่บัญญัติว่า “และให้หมายความรวมถึงมีไว้เพื่อจำหน่าย” ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ หรือไม่ นั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ เป็นบททั่วไปที่วางหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญไว้ โดยมิได้มีข้อความที่เป็นการคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพไว้เป็นการเฉพาะ ศาลรัฐธรรมนูญไม่จำต้องวินิจฉัยในส่วนนี้ จึงมีคำสั่งรับไว้พิจารณาวินิจฉัยเฉพาะประเด็นที่ขอให้วินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑ บทนิยามคำว่า “จำหน่าย” เฉพาะในส่วนที่บัญญัติว่า “และให้หมายความรวมถึงมีไว้เพื่อจำหน่าย” ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำโต้แย้งของจำเลยที่ ๔ และเอกสารประกอบแล้วเห็นว่า คำโต้แย้งของจำเลยที่ ๔ และเอกสารประกอบไม่ปรากฏว่าจำเลยที่ ๔ แสดงเหตุผลประกอบคำโต้แย้งว่าประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑ บทนิยามคำว่า “จำหน่าย” เฉพาะในส่วนที่บัญญัติว่า “และให้หมายความรวมถึงมีไว้เพื่อจำหน่าย” ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ วรรคสอง วรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้า อย่างไร ไม่จำต้องวินิจฉัยในส่วนนี้

๓. <u>ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย</u>

ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑ บทนิยามคำว่า “จำหน่าย” เฉพาะในส่วนที่บัญญัติว่า “และให้หมายความรวมถึงมีไว้เพื่อจำหน่าย” ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า เดิมกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของประเทศไทยกระจายอยู่ในกฎหมายหลายฉบับ ต่อมามีการตราพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ โดยมีการนำกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษมารวมไว้เป็นฉบับเดียว เพื่อประโยชน์ในการใช้อย่างเป็นระบบ และยกเลิกพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ โดยให้ใช้บังคับประมวลกฎหมายยาเสพติดแทน ซึ่งยังคงมีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกับกฎหมายยาเสพติดให้โทษฉบับเดิมที่ถูกยกเลิก โดยมาตรา ๑ บัญญัติว่า “ในประมวลกฎหมายนี้ ... “จำหน่าย” หมายความว่า ขาย แลกเปลี่ยน จ่าย แจก หรือให้โดยมีสิ่งตอบแทนหรือผลประโยชน์อย่างอื่น และให้หมายความรวมถึงมีไว้เพื่อจำหน่าย” เป็นเพียงการกำหนดบทนิยามในประมวลกฎหมายยาเสพติดให้การจำหน่ายมีความหมายตามกฎหมายรวมไปถึงการมีไว้เพื่อจำหน่าย เพื่อความชัดเจนเท่านั้น ไม่ใช่การบัญญัติฐานความผิดขึ้นใหม่ให้มีผลย้อนหลังเพื่อลงโทษบุคคลผู้กระทำความผิดฐานมียาเสพติดให้โทษไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายตามกฎหมายเดิม เมื่อกฎหมายบัญญัติให้ “การมีไว้เพื่อจำหน่าย” มีความหมายรวมอยู่ในคำนิยามคำว่า “จำหน่าย” ทำให้ผู้กระทำความผิดฐานจำหน่ายยาเสพติดแต่ยังคงเหลือยาเสพติดบางส่วนครอบครองอยู่กับตัวไม่ต้องรับผิดทางอาญาทั้งความผิดฐานจำหน่ายยาเสพติด และความผิดฐานมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายยาเสพติดรวมสองกระทงตามกฎหมายเดิม คงรับผิดทางอาญาฐานจำหน่ายยาเสพติดเพียงกระทงเดียวตามกฎหมายใหม่

ซึ่งเป็นคุณแก่ผู้กระทำผิดมากกว่า บทนิยามคำว่า “จำหน่าย” เฉพาะในส่วนที่บัญญัติว่า “และให้หมายความรวมถึงมีไว้เพื่อจำหน่าย” จึงมิใช่บทบัญญัติที่กำหนดโทษเกี่ยวกับการกระทำความผิดที่หนักกว่าโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดอันจะมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง

๔. <u>ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ</u>

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑ บทนิยามคำว่า “จำหน่าย” เฉพาะในส่วนที่บัญญัติว่า “และให้หมายความรวมถึงมีไว้เพื่อจำหน่าย” ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ นายปัญญา อุดชาชน นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม นายวิรุฬห์ แสงเทียน นายจิรนิติ หะวานนท์ นายนภดล เทพพิทักษ์ นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์ นายอุดม รัฐอมฤต และนายสุเมธ รอยกุลเจริญ

หมายเหตุ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๔๒ ตอนที่ ๙ ก วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘

เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวน
นายกฤษฎา สีหไกร
นายสรรักษ์ เลี่ยมสุวรรณ ผอ.กค.๕
นายปฐมพงษ์ คำเขียว ผอ.สค.๒
ว่าที่เรือตรี ดิเรก สุขสว่าง ผชช.ด้านคดี

ย่อโดย นายกฤษฎา สีหไกร
นักวิชาการคดีรัฐธรรมนูญปฏิบัติการ

นายอดิเทพ อุยยะพัฒน์ รอง ลศร. ตรวจ
นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล ลศร. ตรวจ